

DE TIJD DRINGT

KRW-doelen drinkwaterbronnen
nog niet in zicht

DE DEADLINE VAN DE KADERRICHTLIJN WATER IS 2027 - NEDERLAND DREIGT DE DOELEN VOOR DRINKWATERBRONNEN NIET TE HALEN

FACTSHEET 5 — NOVEMBER 2024

Bedreiging van de waterkwaliteit

Veel verschillende stoffen vormen een bedreiging voor de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Deze stoffen komen bijvoorbeeld uit de landbouw (o.a. nutriënten en bestrijdingsmiddelen), de industrie (o.a. opkomende stoffen) of rwzi's (o.a. medicijnresten). Uit het Rli rapport 'Goed water, goed geregeld' (2023)¹ blijkt dat Nederland de KRW-doelen in 2027 hoogstwaarschijnlijk niet gaat halen. Ook de ILT trekt eenzelfde conclusie in haar signaalrapportage (juni 2024)². Dit plaatst de drinkwatersector voor steeds grotere uitdagingen.

Doelen Kaderrichtlijn Water (KRW)

Volgens de KRW moet uiterlijk in 2027 het oppervlakte- en grondwater in goede toestand zijn én blijven. Dit betekent dat de waterkwaliteit voldoet aan de gestelde eisen. Nederland is verplicht om oppervlakte- en grondwater voor drinkwaterproductie te beschermen zodat de kwaliteit niet afneemt én de zuiveringsinspanning voor de productie van drinkwater uiteindelijk vermindert. Verontreiniging moet worden voorkómen, o.a. door emissies en lozingen van stoffen te verminderen. De normen waaraan het oppervlaktewater bestemd voor de drinkwaterproductie moet voldoen zijn vastgelegd in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl), die voor grondwater in de Grondwaterrichtlijn.

2027

- Oppervlaktewaterwinning
- Grondwaterwinning
- Oeverfiltraatwinning

Knelpunten drinkwaterbronnen

Ongeveer 34% van het Nederlandse drinkwater wordt gemaakt van oppervlaktewater, zoals de Rijn, de Maas en het IJsselmeer, 6% van oeverfiltraat (winningen waarbij het oppervlaktewater eerst infiltreert in de oevers en daarna wordt opgepompt) en 60% van grondwater. Voor drinkwaterbronnen is de verwachting dat de kwaliteit in 2027 niet voldoet aan de KRW. In zowel oppervlakte- als grondwater overschrijden diverse stoffen de normen. In grondwater worden ook steeds vaker stoffen in lagere concentraties aangetroffen die in de toekomst voor problemen kunnen zorgen.

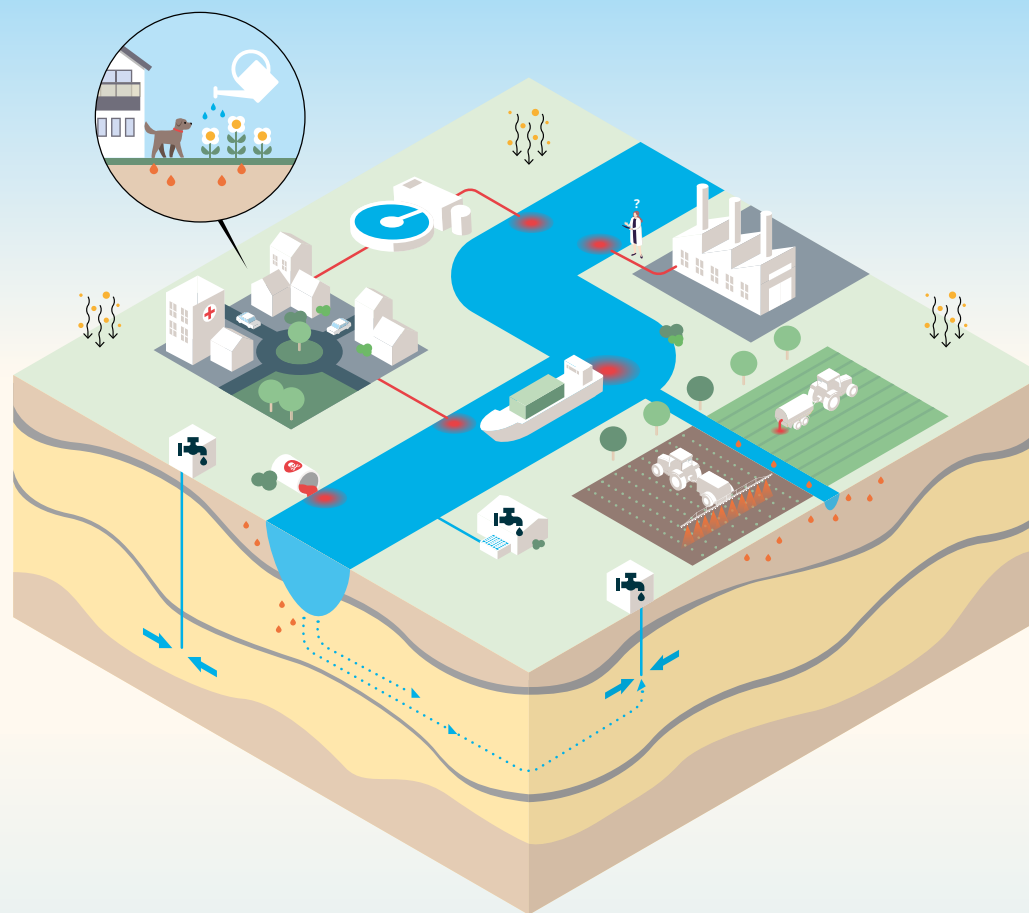
Veel verschillende verontreinigingsbronnen

Bronnen

De bronnen van verontreinigingen zijn heel divers. Bestrijdingsmiddelen worden bijvoorbeeld professioneel gebruikt in de land- en tuinbouw, maar ook in tuinen en als diergeneesmiddel. Stikstof (nitraat) wordt in de vorm van kunstmest of dierlijke mest in de landbouw gebruikt om gewassen maximaal te laten groeien.

De bronnen voor geneesmiddelen zijn voornamelijk huishoudens, slechts een klein gedeelte (5%) is afkomstig uit het ziekenhuis.

Opkomende stoffen komen vooral uit de industrie, maar worden ook in heel veel (consumenten)producten gebruikt waardoor er vaak geen duidelijke bron aan te wijzen is.

Emissieroutes

Verontreinigingen komen via verschillende routes in oppervlaktewater en grondwater terecht. Resten van nutriënten en bestrijdingsmiddelen spoelen bijvoorbeeld na gebruik af, zakken in de bodem of komen via de lucht in het water. Opkomende stoffen en geneesmiddelen kunnen onder andere via het riool, afspoeling van verharde oppervlakten of via directe lozingen in het water terechtkomen.

Afhankelijk van de emissiebron en -route is een specifieke aanpak nodig om verontreiniging van drinkwaterbronnen te voorkómen. Hiervoor zijn veel verschillende maatregelen nodig, die op verschillende beleidsterreinen genomen moeten worden.

Tijddlijn voor de Kaderrichtlijn Water in Nederland

2000

START KRW

2006

START
GRONDWATERRICHTLIJN

2015

1E UITSTEL
DEADLINE KRW

2021

2E UITSTEL
DEADLINE KRW

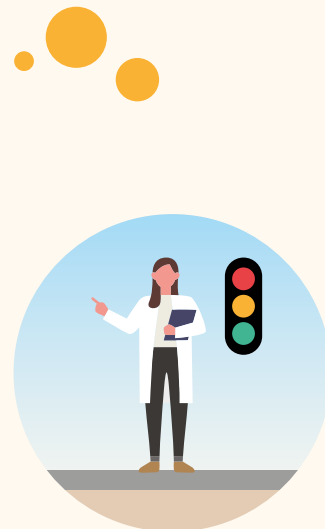
2023

START KRW
IMPULSPROGRAMMA

2027

DEADLINE KRW

De KRW: speelveld en maatregelen

Urgentie KRW

De toestand van grondwaterlichamen is in 2024 nog niet op orde³, voor veel stoffen worden nog steeds de normen overschreden in, zowel oppervlaktewater als grondwater⁴. Nutriënten en bestrijdingsmiddelen zorgen in veel winningen voor te hoge concentraties en ook opkomende stoffen worden steeds vaker boven de norm aangetroffen. De invloed van de bestaande regelgeving en de tot nu toe genomen maatregelen, zoals de Nitraatrichtlijn, de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water en de aanpak Opkomende Stoffen, is nog niet voldoende om de waterkwaliteit te verbeteren.

KRW impulsprogramma

Om zoveel mogelijk aan de KRW-doelen te voldoen is het Rijk gestart met het KRW-impulsprogramma⁵, bestaande uit aanvullende maatregelen en een versnelde uitvoering van eerder afgesproken maatregelen samen met provincies, waterschappen en gemeenten. Naast een verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen wordt prioriteit gegeven aan het verder terugdringen van de belasting door stoffen. Het doel is om de emissie van probleemstoffen bij de bron aan te pakken, met name bij de industrie, landbouw en rwzi's. Het is niet duidelijk of alle voorgestelde maatregelen uit het KRW-impulsprogramma genoeg zijn om de waterkwaliteit tijdig te verbeteren.

Ver(der)gaande maatregelen

Voor het behalen van de KRW-doelen voor 2027 zijn in veel gevallen ver(der)gaande maatregelen nodig. Voor een afname van bestrijdingsmiddelen of nutriënten kan bijvoorbeeld gedacht worden aan emissiearme landbouw zoals wordt voorgesteld in Water en Bodem Sturend. Voor een afname van opkomende stoffen helpt verbetering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit kan ertoe leiden dat bedrijven hun afvalwater beter moeten zuiveren of dat ze hun bedrijfsvoering aan moeten passen. Met een betere zuivering op rwzi's kan bijvoorbeeld de emissie van geneesmiddelen worden verminderd en kunnen de kosten doorberekend worden aan de vervuiler. Deze maatregelen hebben vergaande gevolgen.

Integrale aanpak

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit en het halen van de KRW-doelen in 2027 is het noodzakelijk dat alle overheden zich inzetten. Om verdere verontreiniging te voorkómen en de waterkwaliteit te verbeteren, moeten de KRW-doelen en bijbehorende normen bindend doorwerken in beleid en wet- en regelgeving op verschillende beleidsterreinen (bijvoorbeeld voor mest, bestrijdingsmiddelen en opkomende stoffen).

Innamestops en extra inspanningen

Drinkwaterbedrijven monitoren hun bronnen uitgebreid om verontreinigingen goed in beeld te hebben. Indien noodzakelijk en waar mogelijk grijpen drinkwaterbedrijven in om de kwaliteit van het drinkwater goed te houden. Bij innamepunten voor oppervlaktewater wordt de inname van water steeds vaker stopgezet als de kwaliteit niet voldoet aan de eisen uit het Bkl. Bij grondwaterbronnen gaat het bijvoorbeeld om het mengen van verschillende waterkwaliteiten of het verdiepen of verplaatsen van winputten. Toch blijft het in sommige gevallen nodig om zuiveringsprocessen uit te breiden. Deze ontwikkeling staat haaks op het doel van de KRW om drinkwaterproductie met eenvoudige zuivering mogelijk te maken.

ADVIES

Geef bronaanpak de hoogste prioriteit

Bronaanpak verdient de hoogste prioriteit. Hiermee worden verontreinigingen voorkomen en de kwaliteit van het milieu en de drinkwaterbronnen het beste gewaarborgd. Maatregelen zoals verbetering van toelating en vergunningverlening, zijn erg belangrijk en moeten voortgezet en uitgebreid worden. Meerdere beleidsterreinen moeten hiervoor samenwerken, zowel op Europees, nationaal als lokaal niveau.

Referenties

1. *Goed water, goed geregeld*, Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, mei 2023
2. *ILT signaalrapportage*, Inspectie voor Leefomgeving en Transport, april 2024
3. *Grondwater InZicht*, Royal Haskoning, 2024
4. *Staat Drinkwaterbronnen*, Van Driezum, I.H., Beekman, J., Van Loon, A.H., Van Leerdam, R.C., Wuijts, S., Rutgers, M., Boekhold, S., en Zijp, M.C., 2020
5. *KRW-impulsprogramma*, Ministerie voor Infrastructuur en Waterstaat, juni 2023

Colofon

Deze factsheet is de vijfde in een serie over aspecten van de Kaderrichtlijn Water die met urgentie moeten worden aangepakt. KWR Water Research Institute heeft de factsheet opgesteld in opdracht van Vewin. | Datum publicatie: november 2024